

Změny ve vysokém školství

2.7.2011 ČRo 6 str. 1 18:10 Názory a argumenty

Alexander TOLČINSKÝ, moderátor

Dobry večer, příznivci Českého rozhlasu 6. Je sobota 2.července roku 2011. I na dnešek jsme pro vás připravili hlavní publicistický program naší stanice. Názory a argumenty právě začínají. Z vinohradského studia vás zdraví Alexander Tolčinský. Začneme na domácí politické scéně. Tento týden se setkali zástupci akademické obce s náměstkem ministra Ivanem Wilhelmem, někdejším rektorem Karlovy Univerzity. Jedním z účastníků byl i náš občasný spolupracovník a člen Klubu přátel šestky, profesor Libor Pátý. Rozhovor s ním natočil redakční kolega Radko Kubičko.

Radko KUBIČKO, redaktor

Pane profesore, vy jste se tento týden zúčastnil setkání, bylo to setkání s významnými činiteli akademické obce, třeba s rektory, děkany a dalšími. A bylo to setkání s novým náměstkem ministra školství. Jím je Ivan Wilhelm, bývalý rektor Univerzity Karlovy. Účelem tady tohoto setkání bylo vypracovat takový první záměr, nebo věcný záměr, jak se říká, nového vysokoškolského zákona. Proč se toto setkání tedy vůbec sešlo a proč je třeba připravovat nový vysokoškolský zákon. Nestačí ten, co je platný?

Libor PÁTÝ, profesor, člen Klubu přátel šestky

Ve vysokém školství je tolik problémů, že patrně novelizace stávajícího zákona by byla obtížná. Vysoké školství se v posledních letech dostalo do tísně, do tísně, spočívající především v problému mnoha nových, zejména soukromých škol. A šlo to k přesycení počtu absolventů. Je tam potřeba udělat jisté kroky. To je důvod. Příprava zákona byla v rukou především znalců z řad úředníků. A měli jsme potíže z akademické obce.

RK: A pan náměstek Wilhelm teda chtěl slyšet názory přímo akademické obce, proto se to setkání konalo.

LP:

Ano, je to přesně tak.

RK: A o čem se teda nejvíce mluvilo, co je největší problém? Vy jste mluvil o samosprávě, autonomii vysokých škol. To je největší problém?

LP: To je určitě největší problém. Problém je v tom, že by politici a všichni ti, kdo na politiky působí, zejména ze stran průmyslu, mají své přesvědčení, že je možné využít vysokých škol především tak, že sami budou zasahovat do jejich řízení a do usměrňování jejich vědecké práce. V tom je veliký omyl, poněvadž vědecká práce potřebuje svobodný rozlet. Potřebuje intuici, a to jak od učitelů a vědců, tak i od mladých studentů. I ti přinášejí mnoho impulsů, objevných nápadů. Kdyby se vytýčila pěšina ze strany průmyslu, kudy se má výzkum ubírat, bylo by to špatné, poněvadž výzkumná práce by velmi rychle uhynula.

RK: Poslyšte, ale ... veřejné vysoké školy, státní vysoké školy nebo veřejnoprávní vysoké školy jsou placeny z veřejných peněz, tedy z peněz státního rozpočtu. Tak přece jsou to veřejné peníze, tak kdo jiný by to měl vlastně kontrolovat než politikové, vynakládání těchto peněz, protože ti jsou přece zvoleni, politikové, na to, aby kontrolovali vydávání veřejných peněz. Tak nespátřujete tam nějaký rozpor a jak byste ho řešil?

LP: Já potvrzuji vaši myšlenku. Každý organismus lidské společnosti potřebuje kontrolu. Ale já jsem nemluvil o kontrole, já jsem mluvil o tom, že vědecká práce, paralela je i umělecká práce, potřebuje svobodný, intuitivní rozlet. A ten nelze regulovat.

RK: Ale na druhé straně potřebuje ty veřejné peníze. Tak ty peníze, dobře, jak to teda tam najít nějaký kompromis, tady mezi tím, to znamená, samospráva. Jak funguje samospráva dnes a jak by měla fungovat podle vás v tom novém vysokoškolském zákoně?

LP: Jak funguje samospráva dnes, je v pořádku. ... Ale jak by měl zákon vypadat podle těch pochybených představ, by znamenalo, že jakási správní rada se ujme veškerého rozhodování, například jmenování a odvolávání rektorů.

RK: A tu správní radu podle, čili je jakýsi záměr, jak to udělat. A podle tohoto záměru, o kterém mluvíte, v jaké je to fázi vlastně, to už nějak existuje nějaký návrh tady tohoto záměru?

LP: Je to první znění věcného záměru. To znamená, to je znění, které předchází paragrafovanému znění. A my tomu čelíme, my tam vidíme ohrožení.

RK: Ohrožení. A čili podle toho návrhu ta správní rada by byla jmenována kým?

LP: Ta správní rada by byla jmenována politickými orgány.

RK: To znamená parlamentem nebo ...

LP: S velkou pravděpodobností tak.

RK: Tak a vy chcete, aby se zachovala ta původní samospráva. Čili jak to, jak funguje ta samospráva, pro ty, kteří to nevědí, je to akademický senát ...

LP: Je to především akademický senát, z jehož rozhodnutí vzchází vedení fakult, vedení vysoké školy.

RK: A akademický senát je volen přímo studenty a pedagogy.

LP: Je volen, ano, řekl jste to správně, ale je to samozřejmě potřeba, a děje se to, usměrňovat tak, aby byla značná kompetence v rukou znalých lidí, to jest učitelů.

RK: Dobře, takže to tam bylo jakoby jedno z hlavních témat. Jaká byla třeba další témata.

LP: Další témata se týkala hodnocení vědecké práce vysokých škol, ale také hodnocení vědecké práce vysokoškolských pracovníků. To se dnes provádí způsobem, který lze kritizovat, poněvadž je příliš formální a příliš se v něm obrazí hodnocení počtu prací, počtu stran prací. A nehodnotí osobnost jako celek. Jeho učitelský výkon. Jeho vztah k žactvu, studentstvu. Podobně to platí i o vysoké škole. Vysokou školu je potřeba hodnotit nejen podle absolutní současné úrovně, aktuální úrovně, ale podle jejího trendu v čase. Poněvadž tak, jako roste člověk, tak roste i vysoká škola v čase. A je potřeba brát ohled na tento časový proces.

Alexander TOLČINSKÝ, moderátor

Čili to hodnocení těch škol, že jo, to zajímalo asi velice rektory a děkany.

LP: Velmi, a dospívá se k tomu, že by to hodnocení mělo být především v rukou Akreditační komise, ale také vědecké rady jednotlivých vysokých škol by v tom měly mít určité slovo. Pokud ovšem budou formovány tak, aby byly složeny z vědeckých a učitelských osobností.

AT: To byl rozhovor Radka Kubička s profesorem Liborem Pátým na téma změn ve vysokém školství.